

TEOLOGIA
Viață și comuniune

Adrian Gh. PAUL

Adrian Gh. PAUL

TEOLOGIA
Viață și comuniune

Editura RISOPRINT

Adrian-Gheorghe Paul

TEOLOGIA

Viață și comuniune

Adrian-Gheorghe PAUL

TEOLOGIA

Viață și comuniune

Studii și articole științifice susținute
în perioada anilor 2013–2023

Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca, 2024

Referenți științifici:

Pr. Prof. univ. dr. habil. Răzvan-Nicolae STAN – Universitatea din Craiova
Pr. Prof. univ. dr. habil. Ștefan ILOAIE – Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
Pr. Prof. univ. dr. habil. Ștefan FLOREA – Universitatea Valahia din Târgoviște

Cu Arhiereasca Bindecuvântare a
Î.P.S. Părinte dr. IRINEU POPA, Mitropolitul Olteniei

© Adrian Gh. Paul, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Editura RISOPRINT
Cluj-Napoca
e-mail: editura@risoprint.ro
www.risoprint.ro

CUPRINS

Introducere.....	9
------------------	---

STUDII DE SPECIALITATE TEOLOGICĂ

Abisul morții omului și taina învierii noastre <i>în</i> Iisus Hristos Domnul nostru	15
<i>Mișcarea isihastă</i> – Locul, rolul și importanța ei în Spiritualitatea Ortodoxă.....	59
<i>Omul cel nou</i> – ființa cuvântătoare în slujba „slujirii” și „propovăduirii” Bisericii.....	105
Fundamente ale credinței ortodoxe: despre rolul sublim al Fecioarei-Mamă în <i>iconomia mântuirii</i> noastre și supracinstirea Maicii Domnului la Sfântul Nicolae Cabasila.....	131
Sfânta Euharistie – Taina unirii noastre depline cu Mântuitorul Iisus Hristos...	183
Pocăința – Taină de <i>restaurare</i> și <i>înnoire</i> duhovnicească a firii umane decăzute...	195
<i>Inima</i> – locaș al Dumnezeuirii în ființa omului potrivit Spiritualității răsăritene...	215
<i>True knowledge</i> – the supreme purpose of current Christian education.....	253
<i>Filantropia creștină</i> în cadrul misiunii Bisericii în lume astăzi.....	273
Current migration phenomenon and labor productivity in Christian perspective.....	307
Fundamentul dogmatic și liturgic al noțiunii <i>filantropiei creștine</i>	333

STUDII BIBLICE ȘI PATRISTICE

Sfântul Diadoh al Foticeei și autenticitatea operei sale – <i>Viziunea</i>	377
<i>Sfântul Ioan Gură de Aur</i> : viața, personalitatea și opera.....	397

Reflecții asupra primelor două porunci din Decalog – omul în relație de comuniune veșnică cu Dumnezeu.....	425
Cinstirea sublimă a lui Dumnezeu prin respectarea <i>poruncilor III și IV</i> din Decalog.....	461
Personalitatea umanist-isihastă a Sfântului Nicolae Cabasila.....	509
Fundamentele credinței creștine: trăsături ale eclezilogiei ortodoxe în scrierile Sfântului Nicolae Cabasila.....	559
Repere necesare asupra vieții și scrierilor Sfântului Ioan Damaschin – <i>imnograful</i> Bisericii Ortodoxe.....	609

MISCELANEEA

<i>Spiritualitatea Maramureșului</i> : valențe istorice și religios-morale.....	643
Tradiție și autenticitate în <i>satul românesc</i> : țăranul român între vatra-satului său și emanciparea lumii postmoderne.....	655

TRADUCERI

Experierea mistică a îndumnezeirii de Georgios I. Mantzaridis.....	673
Palamism și tradiție de André de Halleux.....	699
Jesus Christ the Victor and the Doctrine of the Recapitulatio of Man (<i>Iisus Hristos – Biruitorul și doctrina recapitulării omului</i>) H.E.W. Turner.....	711
L'expérience sacramentelle selon Nicolas Cabasilas (<i>Experiența sacramentală conform lui Nicolae Cabasila</i>) D. P. Miquel.....	747

RECENZII

Un sfert de veac de învățământ teologic în Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului.....	755
Lansare de carte aniversară. Învățământul teologic ortodox universitar băimărean la ceas aniversar.....	759
Prof. dr. Ioan-Dorel TODEA, <i>Veșnic drept locaș pentru cultura și credința tuturor maramureșenilor</i>	763

ANIVERSĂRI

<i>Arhiereul și slujirea Bisericii. Preasfințitul dr. Iustin HODEA, la aniversarea unui sfert de veac de slujire arhierească în Biserica lui Hristos.....</i>	<i>773</i>
<i>Tedi Ardelean – omul care cu adevărat sfințește locul.....</i>	<i>781</i>
<i>Prinos de cinstire adus Părintelui profesor și academician Dumitru Stăniloae – la 30 de ani de la „nașterea” sa în ceruri.....</i>	<i>787</i>

INTRODUCERE

Dragi cititori,

V-ați obișnuit, cred, cu apariția mai multor volume de lucrări în ultima perioadă axate pe diferite teme de spiritualitate și mistică creștin-ortodoxă, ce-mi aparțin și care vizează anumite tematici ocazionale în contexte diferite de manifestare, astfel încât ceea ce vă propun în opera de față este ceva diferit, dar inedit, întrucât intenționez a păstra o oarecare cursivitate și continuitate în editarea materialelor ocazionale ce conțin fie studii și articole științifice de referință, susținute la simpozioane ori conferințe internaționale și naționale, fie materiale științifice, evocări și editoriale publicate cu diferite ocazii în revistele de specialitate din țară și străinătate, pe care Vi le redăm sintetic, adunate în acest volum. Până în momentul de față, am avut bucuria de a vă prezenta două volume de lucrări cu un astfel de conținut, editate între anii 2012–2013 la Editura clujeană Mega, ce cuprind conținut foarte extins și reprezentând numeroase studii și articole publicate în primii ani ai activităților mele didactice universitare din cadrul Catedrei de Teologie Ortodoxă a Departamentului de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” din Baia Mare, unde activam ca și cadru didactic titular în formare de câțiva ani. Studiile și referințele sunt aplecări atente ale mele asupra unor teme și tematici de mare interes în abordarea teologică contemporană și-n spiritualitatea ortodoxă actuală. Numărul mare al paginilor a tot crescut, motiv pentru care, la momentul respectiv, am luat decizia de a le aduna pe cele mai reprezentative în câte un volum sintetic de lucrări tematice. Așa se face că s-au întrunit două astfel de volume sintetice și sistematizate.

Întrucât anii au trecut și atenția mea a fost mai mereu orientată spre evidențierea materialelor științifice editate în volume colective, în reviste de specialitate din țară și străinătate, prin care să descriu realitatea și adevărul doctrinar al Bisericii Răsăritene, dar și contribuția majoră a unor reprezentanți de frunte ai Ortodoxiei milenare sub titulatura „Sfinților Părinți

Răsăriteni”, s-au adunat iarăși un număr frumos de materiale științifice, articole și studii importante pe care le așezăm într-un buchet de aprofundări științifice personale ce conțin cuprinsul acestui nou volum, al treilea la număr, pe care l-am intitulat sugestiv: *Teologia – viață și comuniune*. Dacă cel dintâi volum de acest gen este axat pe publicarea studiilor și articolelor ce conțin tematici generale ce preocupă Biserica și Teologia românească în societatea actuală, intitulat *Teologie și Biserică* (vezi http://teologie.cunbm.utcluj.ro/adrianpaul/Carti-Paul/Cuprins-Paul/teologie_si_biserica.pdf), iar al doilea volum conține studii aprofundate de cercetare teologică cu aplecarea asupra unor teme de spiritualitate ortodoxă, de studii patristice și orientare ascetico-mistică, intitulat *Teologie și Spiritualitate* (vezi http://teologie.cunbm.utcluj.ro/adrianpaul/Carti-Paul/Cuprins-Paul/teologie_si_spiritualitate), acesta din urmă, al treilea, publicat la aceeași editură clujeană de prestigiu, la un deceniu de la ultima apariție, poartă denumirea de *Teologia – viață și comuniune*, întrucât materialele editate conțin tematici cu caracter teologic și religios-moral adânc ancorate în viața, mistica și trăirea duhovnicească a Bisericii. Or, știm că morala creștină pune accentul pe noțiunea „vieții”, potrivit mărturisirii Domnului nostru Iisus Hristos care a zis: „*Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!*” (cf. Ioan 14,6), adică a „vieții în Hristos” sau a „vieții îndumnezeite în Duhul lui Iisus Hristos” care presupune implicit comuniune de viață *cu* Dumnezeu Tatăl, *în* Dumnezeu Fiul, *prin* Dumnezeu Duhul Sfânt experimentat în Biserică.

De aceea veți descoperi în paginile următoare, care nu sunt puține, dar prezentate în stil aparte și pe înțelesul tuturor, rolul fundamental al Teologiei în viața creștină autentică, noțiunea vieții duhovnicești și mistice a Bisericii Ortodoxe, elementele profunde ale manifestării iubirii comunio-nale și a căutării sensului real al vieții și al învierii de către omul preocupat de „viața în Hristos” și de „comuniunea de iubire cu Mirele Bisericii” în Duhul Sfânt, care Se revelează transfigurator și Se dăruiește sfințitor tuturor celor care cred drept și se străduiesc continuu, prin eforturi personale, să dobândească harul dumnezeiesc și calitatea unei vieți creștine autentice în Biserică. Așa se face că veți găsi tematici referitoare la rugăciunea isihastă sau starea de rugăciune curată, cum o regăsim ancorată atât în Ortodoxie, cât și precum o aflăm la unii dintre sfinții ascetici și mistici creștin-răsăriteni, printre cei mai reprezentativi, atât patristici, cât și (neo)bizantini; apoi teme despre Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie și despre Pocăință, despre filantropie creștină sau care e înțelesul respectării poruncilor din Decalog,

care ne așează în relație directă de comuniune de viață cu Dumnezeu, dar nu vom evita și subiecte desprinse din viața și misiunea Bisericii actuale ori a Episcopiei noastre, a Maramureșului și Sătmăruului, toate aflate într-o legătură intrinsecă, interioară, căutând în definitiv a descoperi viața Bisericii trăită la nivel comunional în relație de iubire cu Dumnezeu și cu semenii-frați în familie, în societate și-n Biserică. Sunt doar câteva direcții de orientare care mi-au stârnit interesul în ultimii 10 ani și am contribuit, după putință, la evidențierea acestor subiecte de interes general. Poate nu am spus neapărat lucruri noi, în Teologie ne ancorăm mai mereu în „duhul viu și profund al Părinților Bisericești” care dau consistență și prospețime vieții actuale prin „urmarea sau imitarea” acestora, ca unii care „L-au urmat cu pilda vieții lor pe Iisus Hristos”, dar cu siguranță am făcut-o într-un mod nou, într-un stil propriu de prezentare și original care să ajute pe oricare teolog sau credincios, membru activ și viu al Bisericii, să pătrundă în tainele Teologiei Ortodoxe și ale Vieții hristice și eclesial-comunitare esențiale.

Nu-mi rămâne decât să Vă doresc lectură cât mai plăcută și folositoare, adică ziditoare de suflet. Lucrarea de față se vrea a fi asemenea unui ghid orientativ în misterul *Vieții duhovnicești* și al *Teologiei autentice* a Bisericii astăzi ce pune accentul pe comuniune de viață hristică. Să fie spre primenire sufletească și curățire a inimii pentru cât mai mulți, în vederea dobândirii mântuirii în Iisus Hristos, Domnul, Dumnezeuul și Mântuitorul nostru veșnic.

Autorul

Părintele iconom stavrofor **dr. Adrian-Gheorghe PAUL**, este conferențiar universitar în cadrul Facultății de Litere, Centrul Universitar Nord Baia Mare, al Universității Tehnice Cluj-Napoca, doctor specialist în *Teologie morală și Morală creștină și spiritualitate ortodoxă*.

Până în prezent este unic autor a 11 volume de lucrări; de asemenea este coautor la alte 7 volume de lucrări editate în domeniul de specialitate teologic. A publicat numeroase studii și articole științifice de specialitate teologică în reviste de specialitate (peste 100 de materiale științifice) și a participat la numeroase conferințe și simpozioane naționale și internaționale, el însuși fiind organizatorul unora dintre ele în țară și-n străinătate.

A fost redactor șef al revistei Catedrei de Teologie Ortodoxă și Asistență Socială, intitulată: *Ortodoxia maramureșeană* (în perioada 2008–2015) și actualmente este redactor șef și editor responsabil coordonator cu apariția revistei *Studia Universitatis Septentrionis – Theologia Orthodoxa* (21 apariții – 2009–2022) din cadrul Domeniului de Teologie Ortodoxă al Facultății de Litere, C.U. Nord din Baia Mare.

Este președinte fondator al Asociației culturale băimărene SSTOR (din 2009 până astăzi) și membru activ al altor trei Asociații culturale din Maramureș și Satu Mare. Este directorul Centrului de cercetare teologică al Domeniului de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul” din Baia Mare. În perioada 2016–2020 a fost prodecan al Facultății de Litere a Centrului Universitar Nord, Baia Mare din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca. Toate acestea și întreaga activitate de catedră de aproape 25 de ani îl prezintă pe autor ca având o bogată activitate științifică depusă în slujba susținerii actului didactic universitar băimărean, a mărturisirii de credință și a promovării valorilor culturale, de spiritualitate și perene ale Bisericii Ortodoxe Române în spațiul public și comunitar.

ISBN: 978-606-543-255-0

**Editura
RISOPRINT**